

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

BM-II.059.2.16.2026

Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

Pan

Włodzimierz Czarzasty

Marszałek Sejmu

Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na zapytanie nr 3139 Pani Posłanki Anny Dąbrowskiej-Banaszek, w sprawie rodzicielskiego świadczenia uzupełniającego „Mama 4+”, proszę przyjąć poniższe wyjaśnienia.

Świadczenie przewidziane w ustawie z dnia 31 stycznia 2019 roku o rodzicielskim świadczeniu uzupełniającym (Dz. U. z 2025 r. poz. 1577) nie jest emeryturą ani dodatkiem do emerytury, tylko świadczeniem nieskładkowym, finansowanym z budżetu państwa. W przeciwieństwie do emerytury, będącej świadczeniem z ubezpieczenia społecznego, ma ono de facto charakter świadczenia z zakresu pomocy społecznej. Przy ustalaniu uprawnień do jego otrzymania uwzględnia się wszystkie dochody danej osoby, a jednym z podstawowych kryteriów jest brak niezbędnych środków utrzymania.

Osoba, która nie ma prawa do innego świadczenia, może uzyskać rodzicielskie świadczenie uzupełniające w wysokości nieprzekraczającej kwoty najniższej emerytury (od 1 marca 2026 r. 1 978,49 zł). Z kolei osoba pobierająca świadczenie niższe od minimalnej emerytury może liczyć na jego uzupełnienie do tej wysokości. Oznacza to, w przypadku emerytury otrzymywanej przez kobiety pobierające świadczenie emerytalne niższe od najniższego gwarantowanego, że jego wysokość zostaje podniesiona do kwoty najniższej emerytury.

Odnosnie do kwestii poruszonej w zapytaniu i przykładu kobiet, które wychowały co najmniej 4 dzieci, pracowały i podlegały ubezpieczeniu społecznemu rolników oraz powszechnemu i które nie posiadają 25-letniego okresu opłacania składek w Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, ale posiadają okresy ubezpieczenia w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych (ZUS), należy pamiętać, że w związku z reformą systemu ubezpieczeń społecznych wprowadzoną 1 stycznia 1999 r., inna jest sytuacja prawna osób urodzonych przed 1 stycznia 1949 r. oraz po 31 grudnia 1948 r. Grupy te obowiązują inne zasady uzyskania prawa do świadczenia emerytalnego regulowanego przepisami ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2025 r. poz. 1770), który to akt należy do wyłącznej właściwości Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Kwestię zaliczania okresów składkowych osób urodzonych przed 1 stycznia 1949 r. reguluje art. 20 ust. 1 pkt 3 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników. Uprawnienie do świadczenia emerytalnego uzależnione jest bowiem od udowodnienia wymaganego 25 letniego okresu opłacania składek rolniczych oraz osiągnięcia wieku emerytalnego (odpowiednio dla kobiet i mężczyzn 60 i 65 lat). Jeśli ubezpieczony spełnił warunek posiadania odpowiedniego rolniczego stażu ubezpieczeniowego, nie zachodzi potrzeba uzupełniania go okresami opłacania składek na ubezpieczenie powszechne, w celu ustalenia prawa do świadczenia. Jeśli ww. okresów nie wykorzystano do uzupełnienia brakującego do nabycia uprawnień emerytalnych stażu ubezpieczeniowego, to pobierane świadczenie (emerytura rolnicza lub pracownicza) – na wniosek zainteresowanego – ulega zwiększeniu. Rozwiązanie to ma na celu uwzględnienie w wysokości świadczenia wypłacanego faktu

opłacania składek na dwa rodzaje ubezpieczenia przez osoby zatrudnione na roli oraz pracujące poza rolnictwem. Analogiczne rozwiązanie obowiązują w powszechnym systemie emerytalnym.

Jeżeli kobieta pobiera rodzicielskie świadczenie uzupełniające, ponieważ nie posiada uprawnień do emerytury rolniczej, nie ma możliwości wypłacania zwiększenia za okres opłacania składek w systemie powszechnym. Zwiększenie takie, jak wskazano, przysługuje jedynie jeżeli okresy opłacania składek w systemie powszechnym nie były uwzględnione w celu uzupełnienia brakującego stażu do nabycia uprawnień do świadczenia emerytalnego zgodnie z art. 25 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników. Jednocześnie, zgodnie z art. 16 ust. 2 pkt 3a tejże ustawy, osoba, która pobiera rodzicielskie świadczenie uzupełniające może na wniosek opłacać składki do uzyskania 25-letniego okresu tego ubezpieczenia, uzyskując w ten sposób prawo do emerytury rolniczej. Emerytura rolnicza za 25 lat opłacania składek na ubezpieczenie rolnicze wynosi 2 101,16 zł i jest o 122,67 zł wyższa od najniższej emerytury z systemu powszechnego. Pobierając emeryturę rolniczą, można też przedłożyć w KRUS dokument potwierdzający opłacanie składek pracowniczych z ZUS oraz otrzymać odpowiednie zwiększenie wypłacane wraz ze świadczeniem.

W przypadku osób urodzonych po 31 grudnia 1948 r. prawo do emerytury rolniczej jest uzależnione nie tylko od osiągnięcia wieku emerytalnego, ale także od posiadania wymaganego 25-letniego stażu ubezpieczeniowego, przy czym prawo do emerytury rolniczej jest ustalane wyłącznie na podstawie okresów opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników. Oznacza to, że rolnik, który nie posiada 25 lat ubezpieczenia rolniczego, mimo osiągnięcia wieku emerytalnego, nie nabeździe prawa do emerytury rolniczej. Zniesiona została bowiem możliwość uzupełniania stażu rolniczego okresem ubezpieczenia w systemie powszechnym. Konsekwencją tej zmiany jest natomiast możliwość pobierania emerytury rolniczej w zbiegu z emeryturą z systemu powszechnego (w przypadku spełnienia warunków obowiązujących w każdym z tych systemów).

Osobie uprawnionej do emerytury powszechnej, która ze względu na zbyt krótki okres ubezpieczenia w Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego nie spełnia warunków do uzyskania emerytury rolniczej, wraz z emeryturą z FUS wypłaca się tzw. zwiększenie rolnicze odzwierciedlające długość opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników. Zwiększenie to jednak nie przysługuje osobie mającej ustalone prawo do emerytury na podstawie przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników. Przyznaje się je ubezpieczonemu, który legitymuje się okresami ubezpieczenia społecznego rolników, za które opłacono składki, jeśli okresy te są krótsze niż 25 lat, a więc w sytuacji braku prawa do emerytury z systemu rolniczego.

Odpowiadając na pierwsze pytanie, zgodnie z danymi przekazanymi z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w styczniu 2026 r., rodzicielskie świadczenie uzupełniające pobierało 59,9 tys. osób, w tym w kwocie najniższej emerytury 16,5 tys. osób, a jako dopełnienie do świadczenia w wysokości najniższej emerytury 43,4 tys. osób. Prezes ZUS jest właściwy do rozpatrzenia wniosku o rodzicielskie świadczenie uzupełniające dla osoby posiadającej okresy podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników tylko w przypadku, gdy osoba ta pobiera świadczenie z ZUS. Jeśli osoba ubiegająca się o rodzicielskie świadczenie uzupełniające legitymuje się okresami podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników oraz nie pobiera świadczenia z Zakładu, właściwym do przyznania rodzicielskiego świadczenia uzupełniającego jest Prezes KRUS.

W KRUS wypłacono według stanu na styczeń 2026 r. 1506 rodzicielskich świadczeń uzupełniających osobom legitymującym się krótszym niż 25 lat okresem podlegania

rolniczemu ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu, a więc nie spełniającym warunków do uzyskania emerytury rolniczej.

W związku ze szczególnym charakterem rodzicielskiego świadczenia uzupełniającego, jako de facto świadczenia z zakresu pomocy społecznej, nie ma możliwości równoległego pobierania w dwóch systemach rodzicielskiego świadczenia uzupełniającego w wysokości różnicy między pobieranym świadczeniem a wysokością emerytury minimalnej. Celem rodzicielskiego świadczenia uzupełniającego jest bowiem zapewnienie matkom, które wychowały co najmniej czworo dzieci (a w niektórych przypadkach – ich ojcom), miesięcznego przychodu w kwocie emerytury minimalnej, nie zaś – zwiększanie wysokości świadczeń emerytalnych w różnych systemach. Takie rozwiązanie prowadziłoby w praktyce do ukształtowania przychodu osób uprawnionych do rodzicielskiego świadczenia uzupełniającego w kwocie wyższej niż przewidziana jako kryterium do nabycia prawa do rodzicielskiego świadczenia uzupełniającego, a jednocześnie – stwarzałoby ryzyko nadużyć, umożliwiając względnie łatwe nabycie tych uprawnień jednocześnie w dwóch systemach, np. w przypadku opłacenia jednej składki w systemie powszechnym w celu nabycia prawa do dopełnienia świadczenia z drugiego organu rentowego. Wskazać bowiem należy, że w systemie powszechnym dla osób urodzonych po 31 grudnia 1948 r. osiągnięcie wieku emerytalnego oraz udokumentowanie składki za chociażby jeden dzień ubezpieczenia rodzi prawo do emerytury. Kluczowy jest również jeden z warunków przyznania rodzicielskiego świadczenia uzupełniającego w przypadku braku świadczenia w wysokości najniższej emerytury – w praktyce organów rentowym przyjęto kryterium oceny środków niezbędnych do utrzymania na tle wysokości najniższej emerytury. W chwili nabycia uprawnień w jednym z organów, warunek ten nie byłby spełniony w kolejnym.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

dr hab. Sebastian Gajewski, prof. uczelni

Podsekretarz Stanu

/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/